

Sandvikens Montessoriskolas ekonomiska förening

nils-eric.johansson@sms01.se

Rektorn vid Sandvikens Montessoriskola

ann-helene.sjoberg@sms01.se

Beslut för grundskola och fritidshem

---

efter tillsyn i Sandvikens Montessoriskola
i Sandvikens kommun

Tillsyn i Sandvikens Montessoriskola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Sandvikens kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Sandvikens Montessoriskola besöktes av Skolinspektionen den 11 och 12 september 2014.

Fakta om skolenheten

Sandvikens Montessoriskola är en fristående grundskola belägen i Sandvikens kommun. Huvudman är Sandvikens Montessoriskolas ekonomiska förening med organisationsnummer 769605-7707. Skolverket godkände i beslut den 22 januari 2001 (dnr 43- 2000:1358) Sandvikens Montessoriskolas ekonomiska förening som huvudman för en grundskola omfattande årskurserna 1-6 samt förskoleklass. Skolverket godkände i beslut den 24 oktober 2002 Sandvikens Montessoriskolas ekonomiska förening som huvudman även för grundskolans årskurser 7-9. Skolan fick även rätt att anordna provning och sätta betyg (dnr 43-2002:1483).

Vid tiden för tillsynen har skolan totalt 188 elever varav 15 elever i förskoleklass. Skolan erbjuder fritidshemsverksamhet för elever i förskoleklass - årskurs 6 och vid tillsynsbesöket är 68 elever inskrivna i fritidshemmet. Skolan är organiserad i fyra arbetslag; fritidshemmet, förskoleklass-årskurs 3, årskurs 4-6 samt årskurs 7-9. Skolans verksamhet leds av en rektor som till sin hjälp har en biträdande rektor (50%).

Sandvikens kommun har inte nyttjat sin rätt till insyn.

Kunskapsresultat

Åk 9

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för årskurs 9 läsåret 2013/2014 gällande Sandvikens Montessoriskola var elevernas genomsnittliga meritvärde 169 poäng. Detta meritvärde är lägre än genomsnittet för Sandvikens kommun (190 poäng) och lägre än genomsnittet för riket (215, poäng). Det genomsnittliga meritvärdet har sjunkit de senaste fyra läsåren.

Vidare framgår av den nationella statistiken att 65 procent av eleverna i årskurs 9 läsåret 2013/2014 på Sandviken Montessoriskola var behöriga till ett yrkesförberedande program på gymnasiet vilket är lägre än motsvarande resultat för riket (87 procent).

På grund av för lågt elevantal saknas nationell statistik gällande andel elever som nått målen i samtliga ämnen liksom andel elever behöriga till ett högskoleförberedande program Enligt skolans egen sammanställning för läsåret 2013/2014 så uppnådde 59 procent av eleverna kunskapskraven i samtliga ämnen att jämföras med rikets 77 procent. Skolans elevantal i respektive årskurs är tämligen begränsat varför resultaten bör tolkas med viss försiktighet.

Årskurs 6

Skolverkets statistik för årskurs 6 på Sandvikens Montessoriskola visar att andelen elever som nått minst betyget E i årskurs 6 år läsåret 2012/2013 var 100 procent i åtta ämnen. I övriga tre ämnen hade näst intill 100 procent nått minst betyget E. I samtliga ämnen var andelen elever i skolan som nått minst betyget E högre än genomsnittet i riket.

Den genomsnittliga betygspoängen för respektive ämne var högst i de naturorienterande ämnena (14,4) och lägst i musik (11,3). Flickorna når högre betygspoäng än pojkarna i bild, hem-och konsumentkunskap, naturorienterande ämnen, musik, samhällsorienterande ämnen, och svenska.

Nationell statistik för läsåret 2013/2014 är ännu inte tillgänglig. Enligt skolans egen sammanställning nådde samtliga elever kunskapskraven i alla ämnen förutom i matematik, svenska och de samhällsorienterande ämnena. I de ämnena nådde 90 procent av eleverna kunskapskraven.

Årskurs 3

Skolverkets statistik för läsåret 2012/2013 visar att mellan 75 procent och 100 procent av eleverna nådde kravnivån på de olika delproven i de nationella ämnesproven i matematik. Motsvarande resultat för det nationella ämnesprovet i svenska visar att mellan 81 procent och 100 procent av eleverna nådde kravnivån på de olika delproven.

Enligt skolans egen sammanställning för läsåret 2013/2014 nådde 87 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov i svenska liksom i matematik. Vidare framgår det av skolans egna sammanställning att samtliga elever nådde kunskapskraven för årskurs 3 i de naturorienterande ämnena och de samhällsorienterande ämnena. 87 procent av eleverna nådde kunskapskraven för årskurs 3 i matematik och svenska.

Helhetsbedömning

Enligt den nationella statistiken och sett över tid har Sandviken Montessoriskola under ett antal år uppnått resultat som i flera avseenden är goda. Det senaste läsåret 2013/2014 har dock Sandvikens Montessoriskolas resultat avseende årskurs 9 kraftigt försämrats. Mer än var tredje elev i Sandvikens Montessoriskola lämnade årskurs 9 utan godkända betyg i samtliga ämnen. Elevantalet är dock begränsat vilket innebär att resultaten kan kraftigt variera mellan olika läsår.

För att höja resultaten är det viktigt att skolan utvecklar sin undervisning och bland annat ser till att lärarnas samarbete och samverkan över ämnesområden förbättras för att eleverna ska ges möjlighet att få överblick och uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Åtgärdsprogrammen, som utgör ett viktigt instrument i arbetet med särskilt stöd, behöver utvecklas så att de på ett tydligt sätt beskriver skolans åtgärder i förhållande till läroplanens krav. Sandvikens Montessoriskola behöver också se till att ge eleverna möjlighet att påverka sin utbildning. I detta sammanhang är det centralt att målen för utbildningen klargörs för eleverna, vilket är en förutsättning för att de kan få ett verkligt inflytande över undervisningens innehåll.

Elever och lärare som Skolinspektionen intervjuat uppger att de upplever skolan som trygg och att det råder en god stämning på skolan. Eleverna beskriver att grunden för den goda stämningen beror på att det inte är så många elever på skolan och att det därför är lätt att lära känna alla de andra eleverna.

Flera av de områden som Skolinspektionen riktar kritik mot i beslutet har rektorn enligt läroplanen ett särskilt ansvar för. Skolinspektionen vill poängtera att rektorn i större utsträckning behöver skaffa sig god kunskap om hela skolans verksamhet och sedan omsätta kunskapen om verksamheten i åtgärder för att utbildningen ska uppfylla de nationella målen. Det är rektorn som pedagogisk ledare som har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sandvikens Montessoriskolas ekonomiska förening att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 12 januari 2015 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Sandvikens Montessoriskolas ekonomiska förening måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har.
- Se till att undervisningen samordnas i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.
- Utveckla former för samverkan mellan lärarna.

Motivering

Klargöra mål för elever och föräldrar

Läroplanen (Lgr 11) innehåller även kursplanerna för grundskolan. I kursplanerna preciseras de långsiktiga målen för undervisningen i respektive ämne och kunskapskrav för godtagbara kunskaper och för de olika betygsstegen. Enligt läroplanen har skolan ett ansvar för att klargöra dessa mål för elever och föräldrar.

Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om bl.a. utbildningens mål är enligt Skolinspektionen en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan.

Skolinspektionens utredning visar att det skiljer sig mellan de olika skolåren när det gäller skolans arbete med att klargöra målen för utbildningen. Enligt eleverna i de senare skolåren som Skolinspektionen intervjuat så är det alltför lärarberoende i vilken mån lärarna klargör målen för eleverna. Några lärare förklarar noggrant medan andra lärare enbart delar ut skriftlig information om kunskapskrav och betygsriterier. Eleverna kan även ge exempel på ämnen där information om kunskapskraven saknas helt. Lärarna beskriver att mål för olika ämnen finns uppsatta i klassrummen och att mål också finns tillgängliga på skolans hemsida. Lärarna uppger att även om de informerar om målen så är eleverna kanske inte alltid intresserade av att ta del av vilka kunskapskrav som gäller och eleverna menar att det blir tjatigt. Rektorn uppger vid intervju att skolans ambition och mål är att alla elever ska känna till vilka kunskapskrav som gäller. Lärarnas pedagogiska planeringar är en viktig del i detta arbete och

ska finnas på skolans digitala plattform. Rektorn uppger till Skolinspektionen att hon samtidigt är medveten om att alla inte tar del av den information som finns på skolans lärplattform.

Samarbetet och samverkan

I läroplanen anges att lärarna ska samverka med andra lärare för att nå utbildningsmålen. Läroplanen anger också att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen samordnas i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Rektorn har även ett särskilt ansvar för att samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling

I Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisning (SKOLFS 2011:149) anges att rektorn bör utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.

Av intervjuer med lärare och rektor framgår att samarbete och samverkan mellan lärarna och de olika arbetslagen är begränsad och att undervisningen samordnas mer sällan i ämnesområden för att ge eleverna möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. I de tidigare skolorna är det enligt lärarna vanligare att undervisningen samordnas till större ämnesområden än i de senare skolorna. Lärarna beskriver vidare att det ämnesövergripande arbetet var mer vanligt förekommande tidigare än vad som förekommer idag. Eleverna i de senare skolorna bekräftar att ämnesövergripande arbeten förekommer sällan och eleverna uppger till Skolinspektionen att de skulle vilja arbeta på det sättet. Samtidigt säger eleverna att de inte framfört önskemål om mer ämnesövergripande undervisning till sina lärare. Även eleverna i de tidigare skolorna beskriver att undervisningen oftast sker ämnesvis. Rektorn bekräftar lärarnas beskrivning att samverkan mellan lärarna och samordning i olika ämnesområden är begränsad men framhåller att detta skiljer sig mellan de olika arbetslagen.

Av intervju med fritidshemmets lärare framkommer att det finns brister i samarbetet mellan skolans och fritidshemmets lärare och att detta behöver utvecklas. Fritidshemmets lärare efterlyser former och strukturer för hur skola och fritidshem gemensamt ska arbeta för att nå utbildningsmålen. Fritidshemmets lärare menar att deras kompetens inte nyttjas fullt ut. De uppger att de arbetar i skolan under skoltid men arbetet planeras inte skola-fritidshem tillsammans utan fritidshemmets lärare upplever att det oftast är skolans lärare som bestämmer vad fritidshemmets lärare ska "hjälpa till" med. Rektorn bekräftar att samverkan mellan skolan och fritidshemmet behöver förbättras och uppger att fritidshemmet nu under hösten fått i uppdrag att utveckla samarbetet med skolan utifrån Skolverkets allmänna råd för fritidshem.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans arbete med undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 14 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, En likvärdig utbildning, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Sandvikens Montessoriskolas ekonomiska förening måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

Intervjuer med eleverna tyder på att eleverna i de tidigare skolorna tycks ha något mer inflytande än eleverna i de senare skolorna. Eleverna i de senare skolorna uppger att deras möjligheter att påverka arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll är begränsat och de ger som exempel, att inflytande handlar om att man kan få välja om man vill ha grupparbeten eller exempelvis redovisa muntligt. Enligt eleverna så diskuteras inte heller frågor som rör undervisningens innehåll, arbetssätt och arbetsformer på klassråd även om eleverna säger sig ha försökt lyfta sådana frågor den vägen.

Lärarna ger en i viss mån annorlunda bild av graden av elevinflytande på skolan. De menar att eleverna har ett visst mått av inflytande och att klassråden fungerar väl med en tydlig struktur. Enligt lärarna är det visserligen ofta frågor

av mer praktisk natur som diskuteras på klassråden men även att man i de senare skolåren har en särskild punkt på dagordningen där eleverna ska reflektera över sina möjligheter att påverka undervisningen. Elevernas bild av att inflytandet till stor del handlar om val av redovisningsformer eller val av arbete enskilt eller i grupp bekräftas dock av lärarna. Rektorn lyfter i intervju fram elevernas inflytande som ett utvecklingsområde för skolan. Enligt rektor så bekräftar resultatet av skolans egna elevenkäter att elevinflytandet fungerar bättre i de tidigare skolåren än i de senare skolåren. Rektorn menar att skolan måste arbeta vidare med elevernas inflytande och att elevinflytande är centralt i en Montessoriskolas pedagogik.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i hur skolan arbetar med elevernas inflytande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Särskilt stöd

Bedömning

Sandvikens Montessoriskolas ekonomiska förening måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Se till att besluten om anpassad studiegång anger skälen för besluten.
- Se till att åtgärdsprogrammen anger hur elevernas behov ska tillgodoses.

Motivering

Åtgärdsprogram och rektors beslut om anpassad studiegång

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och när åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) även göras. Enligt skollagen ansvarar rektor för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. Rektorns beslut om beslut om anpassad studiegång får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.'

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av upprättade åtgärdsprogram. Programmen följer en för skolan gemensam mall där positiva faktorer ska beskri-

vas liksom en problembeskrivning, långsiktiga och kortsiktiga mål samt åtgärder. Skolinspektionens granskning visar att programmets innehåll behöver förbättras. Mål på olika nivåer och därtill kopplade åtgärder bör tydligare kopplas samman och tydligt relatera till nationella mål. I ett av åtgärdsprogrammen är exempelvis målet för eleven att i "SO utveckla sina baskunskaper/faktakunskaper/begreppsanvändning samt att utifrån dessa resonera och dra slutsatser". De därtill kopplade åtgärder beskriver att eleven ska "lyssna på inläst material, använda lektionstiden effektivt och be om hjälp". Skolans insatser saknas liksom åtgärder för hur eleven ska utveckla förmågan att resonera och dra slutsatser. Motsvarande långsiktiga mål i ämnet biologi är att "uppnå godkända resultat på tester samt nå ett godkänt betyg". En av de beskrivna åtgärder är att eleven "kan visa att han kommit ikapp på kommande prov då detta är ett sådant som kommer igen i varje moment".

Skolinspektionen har även tagit del av rektorns beslut om anpassad studiegång. Av dessa beslut framgår inte motiveringen till besluten, det vill säga på vilka grunder skolan bedömer att elevens behov av särskilt stöd bättre kan tillgodoses genom anpassad studiegång än genom annat särskilt stöd, exempelvis studiehandledning. Av besluten framgår att skolan hänvisar till de utredningar som gjorts inför beslut om elevens åtgärdsprogram. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del går inte att utläsa en sådan motivering.

Skolinspektionen vill framhålla att beslut om anpassad studiegång kan innebära att eleven lämnar skolan utan fullständig utbildning varför elev och vårdnadshavare ska få tydlig information om vad beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter till att studera vidare.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 9 och 12 §§ skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Sandvikens Montessoriskolas ekonomiska förening måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

- Se till att beslutade betyg signeras av betygssättande lärare.
- Se till att eleverna informeras om grunderna för betygssättningen.

- Ge eleverna i fritidshemmet och deras vårdnadshavare information om elevens utveckling och trivsel.

Motivering

Betygskatalog

Enligt Skolverkets föreskrifter om betygskatalog ska elevernas betyg antecknas i en betygskatalog. Den som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Förs betygskatalogen elektroniskt får uppgiften istället signeras med en elektronisk signatur.

Vid granskning av Sandvikens Montessoriskolas betygskatalog framkommer att det finns beslutade betyg som inte signerats av betygssättande lärare.

Information om grunderna för betygssättning

Enligt skollagen ska också eleverna informeras om grunderna för betygssättningen.

Rektorn och intervjuade lärare beskriver att det finns ett pågående arbete kring bedömning och betygssättning på skolan. Nationella prov samrättas exempelvis och gemensamma diskussioner förs lärare emellan vid betygssättning.

Skolinspektionens bild utifrån intervjuerna med eleverna är dock att skolan behöver utveckla arbetet med att informera eleverna om grunderna för betygssättning. Eleverna beskriver att information om betygssättning beror på den enskilde läraren, allt ifrån lärare som noggrant förklarar betygssättningen till lärare som inte pratar om betyg överhuvudtaget.

Fritidshemmets information till eleverna och deras vårdnadshavare

Av skollagen framgår att bl.a. fritidshemmet ska informera eleverna och deras vårdnadshavare om elevens utveckling.

Av intervjuer och samtal med skollledning och fritidshemmets personal framkommer att det saknas rutiner för när och på vilket sätt fritidshemmet ska informera elever och vårdnadshavare om elevens utveckling. Personalen uppger att många av föräldrarna hämtar sina barn vid fritidshemmet och kan då i viss mån få en begränsad information av fritidshemspersonalen. Om speciella behov finns kan fritidshemmets personal delta vid skolans utvecklingssamtal. I de fall fritidshemmets personal inte deltar i skolans utvecklingssamtal så erbjuder inte fritidshemmet eleverna och deras vårdnadshavare något tillfälle för samtal och information.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller skolans arbete med bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 15 och 17 §§ skollagen, Lgr 11, 2 Skola och hem, Skolverkets föreskrifter om betygskatalog SKOLFS 2011:123

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Sandvikens Montessoriskolas ekonomiska förening måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att skolans kunskapsresultat ligger till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar och utvecklingsinsatser.

Motivering*Systematiskt kvalitetsarbete*

Rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete på skolenivå som består av planering, uppföljning och utveckling av verksamheten. Kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå ska dokumenteras.

Enligt Skolverkets allmänna råd för systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) innebär systematiskt och kontinuerligt att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje huvudman och varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Av skolans kvalitetsredovisning, arbetsplan och intervjun med rektorn framgår att det i skolan finns ett befintligt och strukturerat kvalitetsarbete där såväl lärandemiljön, undervisning och resultat i följs upp. Enligt rektorn så sker en utvärdering av verksamheten i slutet av läsåret. Vid det tillfället diskuteras och analyseras resultatet av skolans egna enkäter liksom kommunens enkäter. Betygen diskuteras och analyseras utifrån exempelvis skillnader mellan pojkar och flickor eller skillnaden mellan olika ämnen. Varje arbetslag skickar sedan in sina utvärderingar som används som underlag för rektors sammanfattande analys. Lärarna uppger vid intervju att de i respektive arbetslag utvärderar och analyserar resultat, men att det i begränsad omfattning sker en gemensam utvärdering på en skolövergripande nivå och att själva analysen av resultat behöver fördjupas. Elevhälsans representanter ger Skolinspektionen en bild av att deras arbete inte utvärderats av gruppen tillsammans utan snarare utifrån vars och ens profession. Det framkommer även vid intervju med rektorn att innehåll och organisation av det särskilda stödet inte följts upp och utvärderats vilket bland annat fått till följd att rektorn inte uppmärksammat bristerna i skolans

arbete med att ge eleverna särskilt stöd. Rektorn uppger även att kontinuitet i det systematiska kvalitetsarbetet brister det vill säga att arbetet inte sker kontinuerligt under läsåret utan bara i slutet av varje läsår. Det arbetet har enligt rektorn inte kommit igång ännu. Rektorn uppger vidare till Skolinspektionen att detta är den första kvalitetsredovisning hon utarbetat och därför tagit hjälp av analyserna och formuleringarna i föregående kvalitetsredovisning vilket fått till följd att mål, insatser och analyser under de olika områdena är i flera delar identiska i skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2012/2013 och 2013/2014. Huvudmannen uppger vid intervju att han delar uppfattningen att kvalitetsarbetet har brister.

Mot bakgrund av exempelvis att resultaten sett över tid sjunkit gör Skolinspektionen bedömningen att arbetet med att vidareutveckla skolans kvalitetsarbete är centralt, det vill säga planera, följa upp, analysera och initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen. Uppföljning innebär att fortlöpande samla in saklig information om verksamhetens förutsättningar, genomförande och resultat. Uppföljning är en ständigt pågående process i det systematiska kvalitetsarbetet. Utan att gemensamt ha identifierat utvecklingsområden och analyserat troliga orsaker till elevernas kunskapsresultat finns det risk att de åtgärder som skolan vidtar inte kommer att få avsedd effekt.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 9 §, 4 kap. 4-5 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

Personalkompetens

Bedömning

Sandvikens Montessoriskolas ekonomiska förening måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med personalkompetens.

- Redovisa en plan med konkreta åtgärder som ska vidtas för att öka andelen lärare med utbildning för den undervisning de bedriver.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Det innebär att lärarnas utbildning måste överensstämja med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i. Lärare som anställts före den 1 juli 2011 och som saknar lärarlegitimation kan under en

övergångsperiod istället ha utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Lärare som inte uppfyller kraven enligt skollagen får undantagsvis bedriva undervisning.

Enligt rektorns uppgift vid besökstillfället och av dokumentstudier så framgår att det finns tillsvidareanställda lärare som saknar lärarexamen. Det finns även tillsvidareanställda lärare med lärarlegitimation som undervisar i ämnen de inte har utbildning för, alternativt enbart har utbildning för årskurserna 1-6. Det finns också lärare som är anställda efter 1 juli 2011 som undervisar i ämnen de inte har utbildning för.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns lärare som saknar utbildning för den undervisning de bedriver. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 13 § första stycket skollagen, 33 § lagen om införande av skollagen och 2 kap. 3 § 1985 års skollag

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Sandvikens Montessoriskola måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att erbjuda eleverna språkval i enlighet med författningarna.

Motivering

Språkval

Enligt skollagen ska det finnas språkval. Huvudmannen ska som språkval erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska. En elev får i stället för ett språk som erbjudits välja följande språk som språkval, modersmål, svenska eller svenska som andra språk, engelska eller teckenspråk.

Enligt rektorn erbjuder Sandvikens Montessoriskola eleverna spanska och franska som språkval, inga elevgrupper finns dock vid tillsynsbesöket som läser franska utan alla elever läser spanska. Som alternativ till dessa två språk erbjuds engelska och svenska, av skolan benämnd Tillägg Engelska Svenska (TES). Av intervjuer med lärare och elever framkommer att TES- tid även används för undervisning av elever i behov av särskilt stöd i exempelvis matematik. Även av en del åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av framgår det att en åtgärd är att den så kallade TES tiden ska användas till ar-

bete med No eller So. Detta innebär att eleverna inte får språkval i den omfattning de har rätt till. Rektorn säger sig inte vara medveten om att detta förekommer i årskurserna 7-9-

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller språkvalen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25 §, 10 kap. 4 § skollagen, 9 kap. 5-7 §§ skolförordningen

Fritidshemmets uppdrag och innehåll

Bedömning

Sandvikens Montessoriskolas ekonomiska förening måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med fritidshemmets uppdrag och innehåll.

- Se till att fritidshemmet erbjuder en god miljö som stimulerar elevernas utveckling och lärande.
- Se till att elevgrupperna har en lämplig sammansättning och storlek.

Motivering

Fritidshemmet regleras i ett eget kapitel i skollagen och ska även, i tillämpliga delar, följa läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11). I skollagen anges att fritidshemmet ska komplettera utbildningen i förskoleklass och grundskolan och stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Enligt skollagen ska fritidshemmet även arbeta för att eleverna får en inblick i närsamhället och dess arbets- förenings och kulturliv.

Vid intervjuer med fritidshemmets lärare framkommer att de upplever att de på grund av stora elevgrupper har svårt att fullgöra sitt uppdrag enligt Skolverkets allmänna råd för fritidshem. De stora elevgrupperna innebär enligt lärarna, att det är svårt att lämna fritidshemmets lokaler eller område på grund av säkerhetsskäl. Samarbetet med närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv är begränsat till enstaka tillfällen. Däremot erbjuds eleverna i viss mån regelbundet återkommande aktiviteter som utevistelse och skapande aktivitet i form av pyssel etc. Lärarna beskriver också att man försöker erbjuda de äldre eleverna andra aktiviteter vilket också bekräftas av intervjuade elever. Rektorn bekräftar vid intervju att fritidshemmets elever i begränsad omfattning erbjuds aktiviteter utanför fritidshemmets lokaler. Samarbetet med föreningslivet är något som fritidshemmet arbetar med men både lärare och rektorn be-

skriver att det är svårt för föreningarnas representanter att kunna vara tillgängliga under elevernas vistelsetid på fritidshemmet.

Gruppernas storlek och sammansättning

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att elevgrupperna har en lämplig sammansättning och storlek.

Av intervjuer med fritidshemmens lärare, rektorn och huvudmannen framkommer att huvudmannen inte följer upp och utvärderar att elevgrupperna har en lämplig sammansättning och storlek.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller fritidshemmens uppdrag och innehåll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

14 kap. 2 §, 14 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans uppdrag

På Skolinspektionens vägnar

Katarina Håkansson
Beslutsfattare

Sigbritt Gålnander
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.